

คุณลักษณะทหารอาชีพของข้าราชการทหารกระทรวงกลาโหม

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก ศรารุธ ไชยวิเศษ

ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองโครงการ สำนักบริหารทรัพยากร
สำนักงานปลัดบัญชาทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2563

เอกสารวิจัยเรื่อง คุณลักษณะทหารอาชีพของข้าราชการทหารกระทรวงกลาโหม
โดย พันเอก ศราวุธ ไชยวิเศษ
อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ตุลธร นวพิตร

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2563 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี
(มหศักดิ์ เทพหัสติน ณ อยุธยา)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก
(ตุลธร นวพิตร)

ประธานกรรมการ

ดร.
(รุจิเรข โกมินทรชาติ)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอก
(ปริญญา ฉายะพงษ์)

กรรมการ

พันเอกหญิง
(มนทิรา ยิ้มสมบุญ)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย พันเอก ศรารุช ไชยวิเศษ
เรื่อง คุณลักษณะทหารอาชีพของข้าราชการทหารกระทรวงกลาโหม
วันที่ กันยายน 2563 **จำนวนคำ :** 6,845 **จำนวนหน้า :** 17
คำสำคัญ คุณลักษณะ, ทหารอาชีพ, ข้าราชการทหาร
ชั้นความลับ ไม่มีชั้นความลับ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะทหารอาชีพซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานระดับบุคคลที่พึงประสงค์ที่ผ่านมา 2) เพื่อศึกษาความเหมาะสมและข้อบกพร่องของคุณลักษณะทหารอาชีพกับสภาพการณ์ปัจจุบัน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อคุณลักษณะทหารอาชีพที่พึงประสงค์สำหรับข้าราชการทหารกระทรวงกลาโหม

จากการศึกษาพบว่า คุณลักษณะทหารอาชีพนั้นจะต้องเข้าใจในบทบาทที่ได้รับและแสดงออกให้ถูกต้อง เหมาะสม ได้แก่ 1) บทบาทของการเป็นข้าราชการทหารซึ่งจะต้องเป็นทหารที่เก่งโดยมีคุณลักษณะผู้นำทางทหาร 5 ประการ 2) บทบาทของการเป็นพลเมืองซึ่งจะต้องเป็นพลเมืองที่ดีโดยมีคุณลักษณะพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย 3 ประการ ซึ่งทั้งสองบทบาทนี้เป็นสิ่งที่ต้องทำตามบทบาทหน้าที่ (Must to do) และควรจะต้องมี “คุณธรรม” ที่ปัจจัยภายในซึ่งจะขับเคลื่อนและประคองให้ทั้ง 2 บทบาทดังกล่าวให้เป็นไปโดยเจตนาที่บริสุทธิ์และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน (Should to have) โดยสรุปกล่าวได้ว่าคุณลักษณะทหารอาชีพนั้นควรต้อง “เป็นทหารที่เก่ง เป็นพลเมืองที่ดี เป็นคนที่มีคุณธรรม”

ABSTRACT

AUTHOR : Colonel Sarawut Chaiwiset
TITLE : The characteristics of professional military of military officer
DATE : September 2020 Word Count : 6,845 Pages : 17
KEY TERMS : Characteristics, Professional Military, Military Officer
CLASSIFICATION : Unclassified

The objective of this research is 1) To study the characteristics of professional military, which are the basic characteristics of the desired level in the past 2) To study the shortcomings and suitability of the characteristics of professional military in the current situation 3) To study the composition Important characteristics of desirable military characteristics for military officer, Ministry of Defense

From the study found that Military characteristics must be understood in the role received and properly expressed, including 1) The role of a good soldier, which must be a good soldier with the characteristics of military leaders 2) The role of citizenship, which Must be good citizens with three characteristics of good citizen in democracy. Both of these roles must be performed (Must to do) and there should be "morality" on the internal factors that will drive and Supporting both of these roles to be purely intentional and beneficial to the public rather than for personal benefit (Should to have). In conclusion, the military qualifications should be "a good soldier, a good citizen, a moral person "

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยเรื่อง คุณลักษณะการเป็นทหารอาชีพของข้าราชการทหารกระทรวงกลาโหม จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการศึกษาหลักสูตรหลักประจำ วทบ. ชุดที่ 65 ประจำปีการศึกษา 2563 โดยเล็งเห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะทหารอาชีพที่พึงประสงค์ของข้าราชการทหารกระทรวงกลาโหมและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของข้าราชการทหารทุกนายเพื่อเกิดมาตรฐานเดียวกันที่เป็นพื้นฐานในระดับบุคคลที่จำเป็นต่อการพัฒนาบุคลากรของกองทัพให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่า เอกสารวิจัยส่วนบุคคลนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลของกองทัพเพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีในการเรียนรู้หรือหาความชำนาญหรือเข้ารับการฝึกศึกษาเพื่อหาความชำนาญในแต่ละด้านตามภารกิจที่ได้รับต่อไป ตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก พลตรี วีระชาติ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา อาจารย์ที่ปรึกษาพิเศษ, พันเอก ตุลธร นวพิตร อาจารย์ที่ปรึกษา, ดร.รุจิเรข โกมินทรชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา, พันเอก ปริญญา ฉายะพงษ์ และ พันเอกหญิง มนทิรา ยิ้มสมบุญ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำและให้กำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

คุณลักษณะทหารอาชีพของข้าราชการทหารกระทรวงกลาโหม

กล่าวนำ

จากสภาวะที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านแนวความคิด ค่านิยม ส่งผลต่อการเกิดวิถีชีวิตใหม่(New Normal) ตลอดจนการเกิดผลกระทบด้านอารมณ์ ความรู้สึก ความเชื่อ การจดจำการตัดสินใจและทัศนคติที่มีต่อสิ่งของ เรื่องราว เหตุการณ์ บุคคลหรือองค์กร จนส่งผลต่อการแสดงออกทั้งในพฤติกรรมในเชิงบวกและเชิงลบในสังคมมากขึ้น

ประเทศไทยโดยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี¹ (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติจะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนา ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะทหารอาชีพของข้าราชการทหารกระทรวงกลาโหม ถือได้ว่าสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีเก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัยมีจิตสาธารณะ

รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัชยัสถ์ออดอม โอบอ้อมอารีมีวินัย รักษาศีลธรรมและเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษ ที่ 21 ซึ่งในส่วนของการพัฒนาศักยภาพในระดับบุคคลนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาต่อยอดเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในระดับหน่วย ระดับองค์กรโดยจะเป็นตัวแปรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 : ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ การปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันมีสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล

จากการที่กระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยราชการระดับกระทรวง มีหน้าที่² “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูตและการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย” นั้น ด้านความมั่นคงแห่งชาติด้านการทหาร³ ถือเป็นขีดความสามารถด้านการทหารที่แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของกำลังรบของชาติความพร้อมรบ ความมีประสิทธิภาพของอาวุธยุทโธปกรณ์และการใช้อาวุธ มีวินัย ขวัญและกำลังรบอื่น ๆ มีการจัดการฝึก การศึกษา การสวัสดิการ ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่สามารถจะเอาชนะศัตรูผู้รุกรานทั้งจากภายในและภายนอกประเทศได้ ซึ่งมีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ กำลังรบที่จัดไว้แล้ว⁴ และศักดิ์สงคราม⁵ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของกำลังรบที่จัดไว้แล้วนั้นจะมีประสิทธิภาพเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับ ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ขนาดของกำลังรบ คุณภาพของทหาร ผู้นำทางทหาร อาวุธ ยุทธวิธี การเตรียมการทางทหาร ซึ่งจะเห็นว่ากำลังพลนั้นเป็นองค์ประกอบหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ข้าราชการทหาร”⁶ ซึ่งหมายรวมถึง ทหารประจำการและข้าราชการกลาโหม พลเรือนที่บรรจุในตำแหน่งอัตราทหาร ถือเป็นกำลังพลหลักในการขับเคลื่อนภารกิจของกระทรวงกลาโหมทั้งในภาวะปกติและภาวะภัยสงคราม ทั้งนี้กำลังพลทุกคนต้องมีคุณลักษณะพื้นฐานอันพึงประสงค์ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่

สำคัญเนื่องจากเป็นพื้นฐานของพัฒนาทักษะ ความรู้ และขีดความสามารถทั้งในระดับบุคคลและระดับหน่วยเพื่อให้สามารถตอบสนองภารกิจของกองทัพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คุณลักษณะทหารอาชีพ⁷ ซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานระดับบุคคลที่พึงประสงค์ที่ผ่านมา

ทหารอาชีพตามแนวความคิดของชาวตะวันตก แซมมวล พี ฮันทิงตัน⁸ ซึ่งเป็นนักรัฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียง ได้กล่าวว่าแนวคิดของการเป็นทหารอาชีพนั้นจะต้ององค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) ทหารอาชีพจะต้องมีความชำนาญทั้งทางด้านทฤษฎีคือหลักการ/กรอบแนวคิดทางทหาร และด้านปฏิบัติ คือความชำนาญการในการปฏิบัติการทางทหารตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและทหารอาชีพจะต้องมีความสามารถในเรื่องที่ทำอยู่ในระดับมาตรฐานที่ต้องการ 2) ความรับผิดชอบ (Responsiveness) ทหารอาชีพจะต้องมีความรับผิดชอบในภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบไม่ว่าภารกิจหรือหน้าที่นั้นจะอยู่บนความเสี่ยงหรือต้องนำชีวิตเข้าแลกรับผิดชอบต่อสังคม ทำงานด้วยความประณีตและชำนาญโดยค่าตอบแทนไม่ใช่ความมุ่งหมายหลัก 3) การให้ความร่วมมือและรักหมู่คณะ (Corporateness) ทหารอาชีพจะต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยของตนเองด้วยความจริงใจกระทำด้วยความทุ่มเท โดยใช้ความพยายามเต็มความสามารถทั้งร่างกายและจิตใจ

พล.ท.บุญเยี่ยม สาริมาน⁹ ได้กล่าวไว้ว่า “การเป็นทหารอาชีพ หมายรวมถึง การเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญในวิชาชีพของทหารพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่และมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนกระทำหรือมิได้กระทำ ทหารอาชีพต้องมีหลักความประพฤติที่ถูกต้องปฏิบัติในสิ่งที่ถูกที่ควรให้สมกับที่ได้รับควมไว้วางใจจากประชาชน” และยังได้แบ่งคุณลักษณะของทหารอาชีพออกเป็น 4 ประการ คือ 1) มีความสำนึกในการเป็นทหาร 2) ฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง 3) มีความซื่อสัตย์สุจริต 4) ความกล้าหาญ

พล.อ.ท.มล. สุปรีชา กมลาคัน¹⁰ ได้กล่าวถึงความเป็นทหารอาชีพในบทความที่ชื่อคุณธรรมและจรรยาบรรณของทหารอาชีพไว้ว่า “อาชีพทหาร มีเอกลักษณ์พิเศษกว่าอาชีพอื่นตรงที่

ทหารเป็นกลุ่มคนที่ถืออาวุธ มีเครื่องแบบ มียศ มีระบบอาวุโส รักหมู่รักคณะ และมีวินัยที่เคร่งครัดแต่ที่เด่นชัดและเป็นที่น่าสนใจคือ อาชีพอื่นนั้น อาจจะขายความคิด ขายวิชา ขายบริการ หรือขายความบันเทิง แต่ทหารอาชีพนั้น ขายชีวิต ทั้งนี้ทหารอาชีพก็จะมีข้อแตกต่างจากทหารรับจ้างตรงที่ทหารอาชีพนั้นมีจรรยาบรรณถึงขั้นพลีชีพได้เมื่อชาติต้องการ ส่วนทหารอาชีพ กับ คนที่มีอาชีพเป็นทหารก็เช่นกันเขาอาจเชี่ยวชาญทั้งบู๊และบุ๋น ล้วนถือเป็นนักยุทธศาสตร์ชั้นยอดแต่ก็ไม่จำเป็นว่าเป็นทหารอาชีพ หากเขาผู้นั้นไร้ซึ่งจรรยาบรรณ”

จากข้อค้นพบ คุณลักษณะผู้นำทางทหาร¹¹⁻¹² ถือเป็นเครื่องบ่งชี้ของการเป็นทหารอาชีพ ซึ่งมีได้หมายถึงคุณลักษณะของทหารที่ได้รับตำแหน่งเป็นผู้บังคับบัญชาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่หมายถึงคุณลักษณะที่ต้องมีในตัวตนและสำนึกของการเป็นทหารทุกคน ซึ่งมี 15 ประการ ได้แก่ 1) ลักษณะท่าทาง (Bearing) คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความประทับใจอันเกิดจากท่าทาง อากัปกริยาและการปฏิบัติตัวของบุคคล ท่าทางของผู้นำควรมีความสง่าผ่าเผย อากัปกริยาโดยทั่วไปและสภาพของเสื้อผ้า ตลอดจนเครื่องใช้อื่น ๆ ควรอยู่มาตรฐานที่ดี อากัปกริยาและท่าทางควรแสดงออกอย่างภาคภูมิใจและเชื่อมั่น ควรฝึกหัดการใช้เสียงและหัดท่าทางให้หนักแน่นและมั่นคง คำพูดที่ไม่สุภาพไม่ควรนำมาใช้กับผู้ใต้บังคับบัญชา คำพูดที่ดูหมิ่นหยาบคาย เยาะเย้ยประชดประชันหรือแดกดัน ตลอดจนออกคำสั่งด้วยความโกรธแค้น ตาหนีไม่เลือกหน้า ควรหลีกเลี่ยงเสีย ผู้นำที่มีอารมณ์หงุดหงิดและควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้ แสดงว่าเขาไม่มีแม้กระทั่งตัวเขาเองเป็นสมัครพรรคพวกด้วย ในทำนองเดียวกันผู้นำที่ทำตัวจู้จี้จ้านและอีกทีก็ครีกริโครมในที่มีการดื่มสุราหรือควบคุมสติไม่อยู่ ก็จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหมดความเคารพนับถืออย่างรวดเร็ว 2) ความกล้าหาญ (Courage) คือ ลักษณะจิตที่ตระหนักดีถึงความน่ากลัวของอันตราย แต่สามารถควบคุมให้เข้าเผชิญได้ด้วยความมั่นคง สามารถเข้ารับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์อันตรายนั้นได้ผู้นำต้องมีความกล้าหาญทางใจเท่ากับความกล้าหาญทางร่างกาย ความกล้าหาญทางใจหมายถึง รู้และยืนยันในสิ่งที่ถูกต้อง แม้ต้องเผชิญกับความไม่พอใจของบุคคลอื่น ผู้นำที่มีความกล้าหาญทางใจต้องรู้จักยอมรับ เมื่อตนกระทำผิด และกล้าตัดสินใจว่าเป็นการถูกต้อง 3) ความเด็ดขาด (Decisiveness) คือ ความสามารถที่จะตัดสินใจได้ทันทีและประกาศออกมาอย่างชัดเจนและมั่นคงสถานการณ์ต่าง ๆ ย่อมมีวิธีแก้ได้หลายอย่าง

ผู้นำที่ฉลาดจึงควรนำความจริงทั้งหมดมาเปรียบเทียบกัน แล้วตัดสินใจอย่างถูกต้องด้วยความรวดเร็วและสุขุม การมีประสบการณ์และการฝึกมากจะช่วยในการตัดสินใจได้เป็นอย่างดี 4) ความเชื่อถือได้ (Dependability) คือ การปฏิบัติงานอย่างถูกต้องแน่นอนจนเป็นที่เชื่อถือได้ และไว้วางใจต่อผู้ใหญ่และผู้ nhỏ ไม่ว่างานนั้นจะต้องมีการควบคุมหรือปราศจากการควบคุม ทั้งต่อหน้าและลับหลัง 5) ความอดทน (Endurance) คือ ความสามารถทางร่างกายและทางจิตใจที่จะทนต่อความหิวกระหาย ความเจ็บปวด ความเหน็ดเหนื่อย ความระทมทุกข์ และความยากลำบาก ความอดทนเป็นคุณสมบัติอันหนึ่งที่สำคัญที่สุดในการวัดความสามารถของผู้นำ การขาดความอดทนจะทำให้ขาดความกล้าหาญไปด้วย และผู้นำที่มีสภาพร่างกายอ่อนแออาจถูกตราหน้าว่าเป็นผู้ที่ชี้ขาดได้ความอดทนชี้ให้เห็นถึงความสามารถที่จะทนทานทำงานให้สำเร็จได้โดยตลอด 6) ความกระตือรือร้น (Enthusiasm) คือ การแสดงความสนใจและเอาใจใส่อย่างแท้จริงต่อหน้าที่หรือกิจการที่ตนปฏิบัติด้วยความร่าเริงแจ่มใส และมองโลกในแง่ดี สิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้น คือ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระฉับกระเฉง มีจิตมุ่งมั่นและความปรารถนาทำงานให้สำเร็จ ความกระตือรือร้นสามารถแสดงออกให้เห็นได้อย่างดีเมื่อไปทำหน้าที่สอนหรือฝึกเพราะจะเป็นผลสะท้อนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาจดจำเป็นตัวอย่างได้เป็นอย่างดี 7) การริเริ่ม (Initiate) คือ ความต้องการที่จะปฏิบัติสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งเริ่มต้น โดยความคิดของตนเอง หรือการรับแสดงความคิดเห็นเริ่มต้นที่จะแก้ไขปรับปรุงให้เจริญยิ่งขึ้นได้แก่ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้รับการพิจารณาโดยรอบคอบแล้ว ความริเริ่มที่จะมีผลให้เกิดความผูกพันต่องานและกำลังใจที่จะทำงานให้สำเร็จ 8) ความซื่อสัตย์ (Integrity) คือ ลักษณะของความซื่อตรง มั่นคงในหลักศีลธรรม ไม่ทุจริตคดโกง ไม่พุดปด 9) วิจารณ์ญาณ (Judgement) คือ คุณสมบัติในการไตร่ตรองเพื่อแก้ปัญหาและหาความจริงเพื่อเป็นมูลฐานในการตัดสินใจได้สมเหตุผล 10) ความยุติธรรม (Justice) คือ ความเที่ยงตรง ไม่ลำเอียง ปราศจากอคติทั้ง 4 คือ ฉันทา (ความรักใคร่) โทสา (โกรธ) โมหา (หลง) และ ภยา (ความเกลียดกลัว) ในการปกครองบุคคลเป็นจำนวนมากนั้น ความยุติธรรมจะก่อให้เกิดการยกย่องสรรเสริญ ความเคารพนับถือ และความเชื่อมั่นของ ผู้ใต้บังคับบัญชา ในทางตรงกันข้ามความไม่ยุติธรรมหรือการเลือกที่รักมักที่ชัง จะทำลายขวัญทหารได้เร็ว 11) ความรอบรู้ (Knowledge) คือ ความรู้ในวิชาชีพของตน และมีความเข้าใจในตัวผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ที่รู้งานเป็นอย่างดีย่อมมีความเชื่อมั่นในตัวเอง ส่วนคนที่ขาดความรู้

ไม่สามารถปิดบังคนอื่นอยู่ได้นาน เพราะสักวันหนึ่งมีคนถามเกี่ยวกับความรู้ที่นั่นขึ้นมาแล้ว ก็ให้คำตอบเขาไม่ได้ ความรู้ในที่นี้ไม่จำกัดเพียงแต่จะรู้เรื่องทหารเท่านั้น เหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศต้องมีความสนใจด้วย ไม่มีอะไรดึงดูดความเชื่อมั่นและความเคารพนับถือได้รวดเร็วเท่ากับการแสดงความรู้ความสามารถให้ปรากฏออก

12) ความจงรักภักดี (Loyalty) คือ คุณสมบัติประจำตัวของบุคคลที่มีความจงรักภักดีต่อประเทศชาติ ต่อหน่วย ต่ออาวุโส และต่อผู้ใต้บังคับบัญชาของตน ผู้มีคุณสมบัติข้อนี้จะทำให้ทั้งผู้อาวุโสและผู้ย่อยที่เกี่ยวข้องให้ความเคารพนับถือและเชื่อมั่นเป็นอย่างมาก ทุกอิริยาบถของผู้นำจะสะท้อนให้เห็นถึงความภักดี ฉะนั้นจึงควรระมัดระวังอย่านำความลับของหน่วยไปพูดข้างนอกเป็นอันขาด

13) กาลเทศะ (Tact) คือ ความสามารถที่จะร่วมงาน หรือประสานงานกับผู้อื่นได้ดี โดยปราศจากการกระทบกระทั่ง รู้จักใช้คำพูด หรือการกระทำในสิ่งที่ดี ควรกระทำและเหมาะสมกับกาลเวลา มีความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ และรู้จักสังเกตความรู้สึกของบุคคลอื่น ๆ

14) ความไม่เห็นแก่ตัว (Unselfishness) คือ ความพยายามหลีกเลี่ยงการหาประโยชน์สุขหรือความก้าวหน้าส่วนตัวบนความเดือดร้อนของผู้อื่น ผู้นำจะต้องอำนวยความสะดวก ความชื่นชมยินดี และความบันเทิงให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาก่อนตนเอง ถ้าหน่วยได้รับความชมเชยในผลงานควรจะลงคำชมเชยนั้นไปให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาที่ทำงานนั้น ผู้ใต้บังคับบัญชาจะหมดความเคารพนับถือในผู้บังคับบัญชาที่ยินดีแต่จะรับเอาความชอบ ส่วนความผิดนั้นโยนให้ผู้ย่อย

15) ความมีวิสัยทัศน์ (Vision) คือ การมองการณ์ไกลและเฉียบแหลมให้ทันต่อเหตุการณ์และสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างมีแบบแผนและนโยบาย

กล่าวโดยสรุปจากสภาพแวดล้อมทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะทหารอาชีพนั้น จะยึดถือตามหลักผู้นำทางทหาร 15 ประการ ที่กล่าวมานั้นเป็นกรอบในการกำหนดเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่พึงประสงค์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งกองทัพได้ดัดแปลงและยึดตามแบบของกองทัพสหรัฐอเมริกาตามคู่มือราชการสนาม (FM 22-100)¹³ ที่ถูกใช้ตั้งแต่ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (World War II) สงครามเย็น (Cold War) และสงครามอินโดจีน (First Indochina War) ซึ่งคุณลักษณะผู้นำทางทหารและหลักการผู้นำที่ได้บัญญัติไว้ในคู่มือเล่มนี้กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาต้องแสดงความเป็นผู้นำต่อทหารผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นลักษณะผู้นำทางทหารและหลักการผู้นำที่สร้างขึ้นสำหรับใช้ในภาวะสงครามและใน

ราชการสนาม ไม่มีระบุได้ชัดเจนว่าใครเป็นผู้กำหนดคุณลักษณะผู้นำทางทหารไว้ กองทัพอากาศได้แปลและประยุกต์คุณลักษณะผู้นำทางทหารและหลักการผู้นำมาจากเอกสารทางทหารของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดมาโดยตรงจากการส่ง นายทหารไทยไปเรียนและการเป็นพันธมิตรต่อกันแม้ว่าหลักการทั้งหมดจะริเริ่มมาจาก ภาวะสงครามหรือใช้ในสมรภูมิต่อหน้า กองทัพอากาศยังคงใช้รูปแบบลักษณะผู้นำทางทหารและ หลักการผู้นำเหมือนของกองทัพสหรัฐอเมริกามาโดยตลอดและไม่มีเปลี่ยนแปลง แม้ว่า ต่อมาได้เพิ่มความมีวิสัยทัศน์ หรือการมองการณ์ไกล (Vision) เป็นคุณลักษณะผู้นำทาง ทหารข้อที่ 15 ของคุณลักษณะผู้นำทางทหารที่พึงประสงค์ของกองทัพอากาศ การเพิ่ม คุณลักษณะนี้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดเชิงการบริหาร และมีการกำหนดเป็นคุณลักษณะ พื้นฐานของการเป็นทหารอาชีพให้กับกำลังพลในทุกระดับของกองทัพอากาศ

ความเหมาะสมและข้อบกพร่องของคุณลักษณะทหารอาชีพกับสภาพการณ์ ปัจจุบัน

เนื่องจากการใช้คุณลักษณะผู้นำทางทหาร 15 ประการ มาเป็นกรอบของคุณลักษณะทหาร อาชีพนั้นจะทำให้ได้ทหารที่เก่งมีประสิทธิภาพตามตัวบ่งชี้ตามคุณลักษณะผู้นำทางทหาร อย่างเดียวยังถือว่ายังมีข้อบกพร่องบางประการเนื่องจากการใช้จุดแข็งบางประการ ตามคุณลักษณะผู้นำทางทหารในบทบาทที่ไม่ถูกต้องจนเกิดผลเสียต่อองค์กร เนื่องจาก ขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจในอีกบทบาทหนึ่งที่จะต้องอยู่ร่วมกับสังคมในทุกวัน ตลอดจนทัศนคติ ของประชาชนที่มีมุมมองต่อข้าราชการทหารตั้งแต่โบราณมองว่ามีข้อ ได้เปรียบทางสังคมมากกว่าอาชีพอื่นโดยเฉพาะการที่มีองค์กรที่ใหญ่ แข็งแรง มีอำนาจ มียศ ทำให้หลายคนหลงในสิ่งที่เป็นข้อได้เปรียบทางสังคมในส่วนนี้นำไปใช้ในทางที่ผิด ประกอบกับในช่วงเวลาที่ผ่านมามีสิ่งแวดล้อมแบบโลกาภิวัตน์¹⁴ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป อย่างรวดเร็วตลอดจนการติดต่อสื่อสารทันสมัยทำให้ที่ผ่านมามีผลกระทบจากพฤติกรรม ของกำลังพลของกองทัพอากาศที่ทำให้ประชาชนและสังคมมีทัศนคติต่อภาพลักษณ์ต่อองค์กร¹⁵ ทั้งในทางบวกและทางลบ

ตัวอย่างภาพลักษณะในทางบวก 1) นักเรียนนายสิบทหารบก ค่ายธนรัตน์ จำนวน 9 นาย ได้เข้าช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์ในพื้นที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 2) พลทหารสมหมาย ดวงคำ สังกัดกองพันนักเรียน โรงเรียนทหารการสัตว กรรมการสัตว ทหารบก ช่วยวิ่งจับคนร้ายวิ่งชิงทรัพย์ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ตัวอย่างภาพลักษณะในทางลบ 1) จำสืบเอก จักรพันธ์ ฅมมา สังกัด กองพันสรรพาวุธ กระสุน ที่ 22 กองบัญชาการช่วยรบที่ 2 ใช้อาวุธสงครามยิงผู้บังคับบัญชาและประชาชนผู้ บริสุทธิ์ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีผู้เสียชีวิต 30 ศพ 2) จำสืบเอก พิรศักดิ์ จำปา สังกัด กองร้อยลาดตระเวนระยะไกลที่ 5 กองพลทหารราบที่ 5 ได้ใช้วาจา ไม่เหมาะสมต่อผู้ว่าราชการจังหวัดตรังในระหว่างตรวจเยี่ยมด่านตรวจในพื้นที่

จะเห็นได้ว่าภาพลักษณะที่ดีของกองทัพที่มีการสั่งสมมาในอดีตนั้นอาจจะถูกลบเลือนจาก ทศนคติที่ดีของประชาชนได้ง่ายหากมีกำลังพลคนใดคนหนึ่งของกองทัพมีพฤติกรรมหรือมี การแสดงออกไม่เหมาะสมในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการใช้อำนาจหน้าที่หรือขีด ความสามารถทางการทหารไปในทางที่ไม่ดีก็จะเกิดภาพลักษณะในทางลบให้กับองค์กรและมี ผลต่อความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชน

กล่าวโดยสรุป ข้อบกพร่องของการกำหนดคุณลักษณะทหารอาชีพที่ผ่านมานั้นโดยใช้ คุณลักษณะผู้นำทางทหาร 15 ประการ ที่มุ่งเน้นการสร้างทหารที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อการปฏิบัติการกิจตามบทบาทของการเป็นทหารในบทบาทเดียว ทั้งเป็นการทำหน้าที่ ทหารในภารกิจทางทหารที่ได้รับมอบหมายทั้งในภาวะปกติและภาวะสงคราม ที่ผ่านมากองทัพได้นำแนวคิดของคุณลักษณะดังกล่าวมาจากการสร้างผู้นำทางทหารที่พึงประสงค์ จากการปฏิบัติการทางทหารในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา แต่ยังไม่มีการ ปรับปรุงในรายละเอียดในการสื่อสารหรือสร้างความเข้าใจให้กับกำลังพลของกองทัพให้ เข้ากับยุคสมัยและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้นำจุดแข็งทางวิชาชีพไปใช้ใน บทบาทที่ไม่เหมาะสมยังไม่เหมาะสมในสภาวะการณปัจจุบันเนื่องจากยังขาดการสร้าง ความรู้ความเข้าใจในอีกบทบาทหนึ่งทีนอกเหนือจากบทบาทของการเป็นทหาร ซึ่งเป็น ช่วงเวลาในการดำรงชีวิตประจำวันและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อคุณลักษณะทหารอาชีพที่พึงประสงค์สำหรับข้าราชการทหารกระทรวงกลาโหม

บทบาหน้าที่¹⁶ มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึง “บทบาทหน้าที่” ไว้ หลายลักษณะ สรุปได้ดังนี้ 1) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 ระบุว่าบทบาทหมายถึง การทำตามตามมบท การทำตามบท กล่าวคือ หมายถึงการทำตามหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้เช่น บทบาทของบิดามารดาในการเลี้ยงบุตรธิดา บทบาทของครูในการสอนหนังสือ เป็นต้น 2) บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลกระทำ 3) บทบาท คือ การแสวงหามาตรฐานทางสังคมเพื่อใช้ในการอธิบายถึงพฤติกรรม เช่น กัปตันเรือต้องเดินทางไปกับเรือเพราะถูกยอมรับในบทบาทแห่งการเป็นกัปตันเรือ หมายความว่ากัปตันเรือย่อมที่จะมีอำนาจ การควบคุมหรือสั่งการต่าง ๆ ในการเดินเรือด้วย เป็นต้น 4) บทบาท คือพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาทเป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลต้องกระทำตามหน้าที่ เช่น เป็นครูต้องสอนนักเรียน เป็นตำรวจต้องพิทักษ์สันติราษฎร์ ทหารต้องเป็นรั้วของชาติ บุตรต้องเชื่อฟังบิดามารดา เป็นต้น 5) บทบาทเป็นสถานภาพเป็นนามธรรม หมายถึงตำแหน่ง ซึ่งในแต่ละตำแหน่งจะกำหนดบทบาทไว้ดังนั้นเมื่อมีตำแหน่ง ก็จะต้องมีบทบาทควบคู่กันไปเสมอ คือ เมื่อบุคคลมีตำแหน่งย่อมต้องมีสิทธิและหน้าที่ตามมาเอง ผู้ที่มีตำแหน่งจะปฏิบัติหน้าที่ได้สมบทบาทหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น บุคลิกภาพของผู้ที่สวมบทบาท ลักษณะของสังคม ตลอดจนประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมนั้น 6) การแสดงบทบาทของบุคคลขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) บทบาทที่สังคมคาดหวัง (Role Expectation) หมายถึง บทบาทที่สังคมคาดหวังให้บุคคลปฏิบัติตามความคาดหวังที่กำหนดโดยสังคมและสถานภาพที่บุคคลนั้นครองอยู่ (2) การรับรู้บทบาท (Role Conception) หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ในบทบาทของตนเองว่าควรจะมีบทบาทอย่างไร และสามารถจะมองเห็นบทบาทของตนเองได้ตามการรับรู้ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคลนั่นเอง การรับรู้ในบทบาทและความต้องการของบุคคลขึ้นอยู่กับลักษณะฐานส่วนบุคคล ตลอดจนเป้าหมายในชีวิตและค่านิยมของบุคคลที่สวมบทบาทนั้น (3) การยอมรับบทบาทของบุคคล (Role Acceptation) จะเกิดขึ้นเมื่อความสอดคล้องของบทบาทตามความคาดหวังของสังคมและบทบาทที่ตนรับอยู่ การได้ยอมรับบทบาท เป็นเรื่องเกี่ยวกับความเข้าใจในบทบาทและการ

สื่อสารระหว่างสังคมและบุคคลนั้น อย่างไรก็ตามบุคคลอาจไม่ยอมรับบทบาทเสมอไป แม้ว่าจะได้รับการคัดเลือกหรือถูกแรงผลักดันจากสังคมให้รับตำแหน่งและมีบทบาทหน้าที่ ปฏิบัติตาม หากบทบาทหน้าที่ที่ได้รับนั้นทำให้ได้รับผลเสียหายหรือเสียประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากขัดแย้งกับความต้องการหรือค่านิยมของบุคคลนั้น (4) การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบุคคล (Role Performance) เป็นบทบาทของเจ้าของสถานภาพที่แสดงออกจริง (Actual Role) ซึ่งอาจเป็นการแสดงบทบาทตามที่สังคมคาดหวังหรือเป็นการแสดงบทบาทตามการรับรู้และตามความคาดหวังของตนเอง การที่บุคคลใดปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้ดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับระดับการยอมรับบทบาทที่ได้ครองตำแหน่งนั้นอยู่ เนื่องจากความสอดคล้องกับบทบาทตามความคาดหวังของสังคมและการรับรู้บทบาทของตนเอง

คุณลักษณะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย¹⁷ ทั้งนี้ “พลเมือง”¹⁸(citizen) มีรากศัพท์มาจาก 2 คำ คือ “พละ” + “เมือง” หมายถึง คนทั้งหมดซึ่งเป็นกำลังของประเทศ ทั้งในทางเศรษฐกิจ การทหาร และอำนาจต่อรองกับประเทศอื่น และมีความหมายที่มากกว่าผู้ที่มีบทบาทหน้าที่เพียงแค่ว่ารับคำสั่งจากรัฐและทำตามกฎหมายเท่านั้น แต่ยังหมายถึงผู้ที่เป็นกำลัง/พลังของบ้านเมือง รวมตัวกันทำเรื่องดี ๆ รวมถึงมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตัวเองและสังคม ซื่อสัตย์ เสียสละมีเหตุผล เห็นกับประโยชน์ส่วนรวมและเป็นส่วนช่วยให้สังคมและประเทศชาติมีความเจริญ โดยสรุป พลเมืองจึงหมายถึงคนที่เป็น “พละกำลังของบ้านเมือง” ไม่เป็นภาระให้กับคนอื่นแต่สามารถพึ่งตนเองและช่วยเหลือสังคมได้ ซึ่งทำให้คุณลักษณะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วยคุณลักษณะ 6 ประการ ดังนี้

- 1) มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ คือ ประชาชนเป็นเจ้าของชีวิตและมีสิทธิเสรีภาพในประเทศของตนเอง ทำนองเดียวกับเจ้าของบ้านมีสิทธิเสรีภาพในบ้านของตน ระบอบประชาธิปไตยจึงทำให้เกิดหลักสิทธิเสรีภาพและทำให้ประชาชนมีอิสรภาพ คือ เป็นเจ้าของชีวิตตนเอง “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นไท คือ เป็น อิสระชน ที่พึ่งตนเองและสามารถรับผิดชอบตนเองได้และไม่ยอมตนอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจหรือภายใต้ “ระบบอุปถัมภ์” ของผู้ใด เด็กจะเป็น “ผู้ใหญ่” และเป็น “พลเมือง” หรือสมาชิกคนหนึ่งของสังคมได้อย่างแท้จริง เมื่อสามารถรับผิดชอบตนเองได้
- 2) เคารพสิทธิผู้อื่น คือ ประชาชนจะแตกต่างกันหรือสูงต่ำกันอย่างไร ไม่ว่าจะร่ำรวยหรือยากจน ไม่ว่าจะจบดอกเตอร์หรือจบ ป.4 ไม่ว่าจะ

มีอาชีพอะไร ไม่ว่าจะป็นเจ้านายหรือเป็นลูกน้อง ทุกคนล้วนแต่เท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ “พลเมือง” จึงต้องเคารพหลักความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน คือ เห็นคนเป็นแนวระนาบ (horizontal) เห็นตนเท่าเทียมกับคนอื่นและเห็นคนอื่นเท่าเทียมกับตน ไม่ว่าจะยากดีมีจน ทุกคนล้วนมีศักดิ์ศรีของความเป็นเจ้าของประเทศอย่างเสมอภาคกัน ถึงแม้จะมีการพึ่งพาอาศัยแต่จะเป็นไปอย่างเท่าเทียม ซึ่งจะแตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากสังคมแบบอำนาจนิยมในระบอบเผด็จการหรือสังคมนิยมแบบคอมมิวนิสต์ ซึ่งโครงสร้างสังคมจะเป็นแนวตั้ง (vertical) ที่ประชาชนไม่เสมอภาค ไม่เท่าเทียม ไม่ใช่อิสระชน และมองเห็นคนเป็นแนวตั้ง มีคนที่อยู่สูงกว่าและมีคนที่อยู่ต่ำกว่า โดยจะยอมคนที่อยู่สูงกว่าแต่จะเหยียดคนที่อยู่ต่ำกว่า ซึ่งมีใช้ลักษณะของ “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตย

3) เคารพความแตกต่าง คือ ประชาชนมีเสรีภาพและยอมรับความหลากหลายของประชาชน ประชาชนจึงแตกต่างกันได้ ไม่ว่าจะป็นเรื่องการเลือกอาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนาหรือความคิดเห็นทางการเมือง ดังนั้น เพื่อมิให้ความแตกต่าง นำมาซึ่งความแตกแยกในสังคม “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องยอมรับและเคารพความแตกต่างของกันและกัน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ ถึงแม้จะแตกต่างกันและจะต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่เห็นแตกต่างไปจากตนเอง ถึงแม้จะไม่เห็นด้วยแต่จะต้องยอมรับว่าคนอื่นมีสิทธิที่จะแตกต่างหรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากเราได้และต้องยอมรับโดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปว่าทำไมเขาถึงเชื่อหรือเห็นแตกต่างไปจากเรา “พลเมือง” จึงคุยเรื่องการเมืองกันในบ้านได้ถึงแม้จะเลือกพรรคการเมืองคนละพรรคหรือมีความคิดเห็นทางการเมืองคนละข้างกัน

4) เคารพสิทธิผู้อื่น คือ ประชาชนทุกคนจึงมีสิทธิ แต่ถ้าทุกคนใช้สิทธิโดยคำนึงถึงแต่ประโยชน์ของตนเองหรือเอาแต่ความคิดของตนเองเป็นที่ตั้ง โดยไม่คำนึงถึงสิทธิผู้อื่นหรือไม่สนใจว่าจะเกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใดย่อมจะทำให้เกิดการใช้สิทธิที่กระทบกระทั่งกันจนกระทั่งไม่อาจที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขต่อไปได้ ประชาธิปไตยก็จะกลายเป็นอนาธิปไตย เพราะทุกคนเอาแต่สิทธิของตนเองเป็นใหญ่สุดท้ายประเทศชาติย่อมจะไปไม่รอด สิทธิในระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องมีขอบเขต คือ มีสิทธิและใช้สิทธิได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องเคารพสิทธิผู้อื่นและจะต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิด สิทธิของผู้อื่น

5) เคารพกติกาของสังคม คือ ประชาชนจะต้องใช้สิทธิเสรีภาพของตนโดยรับผิดชอบต่อสังคมด้วย โดยเหตุที่สังคมหรือประเทศชาติมิได้ดีขึ้นหรือแย่ลงโดยตัวเอง

หากสังคมจะดีขึ้นได้ก็ด้วยการกระทำของคนในสังคมและที่สังคมแย่งไปก็เป็นเพราะการกระทำของคนในสังคม “พลเมือง” นั้น ก็คือผู้ที่มีสำนึกของความเป็นเจ้าของประเทศและเป็นเจ้าของสังคม “พลเมือง” จึงไม่ใช่คนที่ใช้สิทธิเสรีภาพตามอำเภอใจแล้วทำให้สังคมเสื่อมลงไป หากเป็นผู้ที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม โดยมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและช่วยกันทำให้สังคมดีขึ้นกว่าที่ผ่านมา 6) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม คือ ประชาชนต้องเข้าใจการปกครองโดยประชาชนและหลักนิติรัฐหรือการปกครองโดยกฎหมาย เข้าใจเรื่องการเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองทั้งติดตามความเป็นไปและมีส่วนร่วมในเรื่องการบ้านการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการไปเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมในเรื่องอื่น ๆ ตามสมควร ถ้ามีความขัดแย้งก็เคารพกติกาและใช้วิถีทางประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา โดยไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง

คุณลักษณะด้านคุณธรรม¹⁹ เป็นคุณลักษณะที่เป็นสภาพความดีงามในด้านต่าง ๆ และหากยึดชุดของคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมี 4 ประการ ได้แก่ 1) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้ กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เช่น ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความสามารถพึ่งตนเอง และความมีวินัย 2) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างต่อเนื่อง เช่น ฉันทะ ความรับผิดชอบ ความสำนึกในหน้าที่ และความกตัญญู 3) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยยึดประวิงหรือ ตักเตือนให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เช่น ความมีสติและรอบคอบ และความตั้ง จิตให้ดี 4) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยส่งเสริมให้ กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เช่น ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเอื้อเฟื้อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัวความไม่เอารอดเอาเปรียบผู้อื่น ถ้อยทีถ้อยอาศัย

การพัฒนาคนสู่การขับเคลื่อนองค์กร จากการสังเคราะห์พบว่าการพัฒนาประเทศตาม ยุทธศาสตร์ชาตินั้นเริ่มต้นที่รายละเอียดส่วนย่อยสุดคือการพัฒนาคนซึ่งมีความชัดเจน อย่างยิ่งในรายละเอียดของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มีการกำหนดชัดเจน โดยจะมี ความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาองค์ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งจะถ่ายทอดตัวชี้วัดของแต่ละ องค์กรสู่เจ้าภาพหลักในระดับกระทรวงได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้การขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นไปอย่างเป็นรูปธรรมในทุกมิติ สำหรับความสัมพันธ์ของคนที่มี ความสำคัญต่อองค์กรนั้นอธิบายได้โดยหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ ดี²⁰ โดยมี 10 หลักการ ดังนี้ 1) ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการ ต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเกิดผลิตภาพที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์ สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวก และลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น 2) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิง ยุทธศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการวางแผนเป้าหมายการ ปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้าง กระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้น ผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการ ปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง 3) การตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง ในการ ปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จ ภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความ คาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความ หลากหลายและมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม 4) ภาระรับผิดชอบ/สามารถ ตรวจสอบได้ (Accountability) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถาม และชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและ ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการ ให้อภัยโทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น 5) เปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้อง ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่

จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้ รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย 6) หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมายกฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ 7) ความเสมอภาค (Equity) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่น ๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย 8) การมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ(Participation/Consensus Oriented) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา และประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ 9) การกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจ และกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและ การดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือ ภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม 10) ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) คือการมีคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรม สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และจรรยาบรรณวิชาชีพ

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาบุคลากรของกองทัพในห้วงที่ผ่านมาเน้นในเรื่องของภารกิจตามบทบาทของการเป็นทหารเป็นหลักแต่ยังขาดการเน้นย้ำคุณลักษณะพื้นฐานที่ดีอีกบทบาท

หนึ่งก็คือบทบาทของพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุขและไม่นำจุดแข็งของการเป็นทหารผ่านพหุติกรรมระดับบุคคลจนเกิดความเสียหาย ซึ่งพบว่าในบุคคลหนึ่งคนต้องแสดงบทบาทใน 2 บทบาท คือ 1) บทบาทของการทำตามหน้าที่การงานที่ตัวเองรับผิดชอบ 2) บทบาททางสังคมที่การดำรงชีวิตในฐานะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย และพบว่าจะต้องอาศัยคุณธรรมซึ่งเป็นคุณลักษณะนามธรรมในระดับบุคคลเป็นสิ่งประคับประคองการแสดงบทบาททั้ง 2 บทบาทให้เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสมและเกิดประโยชน์ทั้งตนเองและส่วนรวม

ข้อสรุป

คุณลักษณะการเป็นทหารอาชีพในห้วงที่ผ่านมาการสร้างคุณลักษณะพื้นฐานดังกล่าวนี้เรามุ่งเน้นไปที่การตอบสนองตามบทบาทของการเป็นทหารเป็นหลักซึ่งขาดการนำมาปรับให้เหมาะสมกับยุคสมัยและบริบทของทหารไทยซึ่งมีหลายประการและในแต่ละข้อนั้นก็มีความหมายซ้ำซ้อนกันหรือคล้ายกันจนเกิดทำให้การขับเคลื่อนในการพัฒนาในระดับบุคคลนั้น โดยยังการเน้นย้ำให้กำลังพลทุกคนได้มีความเข้าใจในการอยู่ร่วมกับสังคมตามบทบาทของการเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย โดยคุณลักษณะพื้นฐานของบุคลากรของกองทัพนั้นควรกำหนดเป็นคุณลักษณะทหารอาชีพซึ่งจะต้องเข้าใจในบทบาทที่ได้รับและแสดงออกให้ถูกต้องเหมาะสม ได้แก่ 1) บทบาทของการเป็นข้าราชการทหาร 2) บทบาทของการเป็นพลเมือง ซึ่งทั้งสองบทบาทนี้เป็นสิ่งที่ต้องทำตามหน้าที่ (Must to do) และควรจะต้องมี “คุณธรรม” ที่ปัจจัยภายในซึ่งจะขับเคลื่อนบทบาทดังกล่าว (Should to have) ให้เป็นไปโดยเจตนาที่บริสุทธิ์และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว โดยสรุปกล่าวได้ว่าคุณลักษณะทหารอาชีพนั้นควรต้อง “เป็นทหารที่เก่ง เป็นพลเมืองที่ดี เป็นคนที่มีคุณธรรม” โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

“ทหารที่เก่ง” โดยนัยสำคัญ คือ การมีคุณลักษณะพื้นฐานของการเป็นทหารที่เก่งตามบทบาทการเป็นทหารซึ่งจะทำให้เกื้อกูลต่อการพัฒนาขีดความสามารถทั้งในระดับบุคคลและในระดับหน่วย ประกอบด้วย 1) มีบุคลิกลักษณะทางกายภาพที่ดี คือ การมีบุคลิกกิริยา ท่าทาง การแต่งกาย คุมีภายนอกมีความเข้มแข็งแต่อ่อนโยน เกิดความน่าเชื่อถือ

จากภาพลักษณ์ที่แสดงออก มีรูปร่าง ที่ดีน่าเกรงขาม ส่งผลต่อความแข็งแรงทั้งทางร่างกาย และจิตใจ 2) มีความรู้และวิสัยทัศน์ คือ การมีความรู้ทั้งในวิชาชีพทหารตามตำแหน่งหน้าที่ของตนทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ และยังต้องมีความรู้ทางนอกเหนือจากวิชาชีพทหารหรือความรู้รอบตัวด้วย มีคุณสมบัติการเชื่อมโยงองค์ความรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล จินตนาการผ่านองค์ความรู้ มีระบบคิดที่ดี 3) มีจิตสำนึกและวิจารณ์ญาณ คือ การมีการคิดถูกต้องตามหลักการ มีความเป็นเหตุเป็นผล ไม่เอนเอียง ไม่เอาความรู้สึกส่วนตัวตัดสิน อยู่บนพื้นฐานของข้อมูล ข้อเท็จจริง พร้อมกับฟังความคิดเห็นผู้อื่น 4) มีความกล้าหาญ และอดทนต่อเหตุการณ์ที่เผชิญ คือ เป็นการสะท้อนต่อจากการมีจิตสำนึกและวิจารณ์ญาณที่ต้องมีความกล้าตัดสินใจ กล้าทำ กล้ารับผิดชอบ กล้ายอมรับสภาพจากการตัดสินใจลงมือทำ มีความอดทนทั้งทางร่างกายและจิตใจกับเหตุการณ์ที่เผชิญจากการตัดสินใจทำในสิ่งที่ถูกต้อง 5) การแสดงออกที่เหมาะสมตามบทบาท คือ การเข้าใจในบทบาทของตนว่า สมควรแก่บุคคล สมควรแก่โอกาส สมควรแก่สถานที่ สมควรแก่เครื่องมือที่มี สมควรแก่วิธีการหรือไม่ เพื่อเกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมายในแต่ละเรื่อง แต่ละเหตุการณ์ แต่ละภารกิจ ซึ่งเป็นไปทั้งในบทบาทของการเป็นทหารและบทบาทย่อยอื่น ๆ ในชีวิต

“พลเมืองที่ดี” โดยนัยสำคัญ คือ การมีคุณลักษณะของพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย ทำให้มีพื้นฐานของการเป็นพลเมืองที่ดีตามบทบาทการเป็นพลเมืองที่อยู่ภายใต้กฎหมาย ซึ่งจะช่วยให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข ประกอบด้วย 1) ความเคารพกติกา คือ การยอมรับว่าทุกคนมีความเสมอภาคภายใต้กติกา ความเคารพกติกา/กฎหมาย และยอมรับผลของการละเมิดกติกา/กฎหมาย การแก้ไขปัญหาโดยใช้วิถีทางประชาธิปไตย และกติกา การไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรงแก้ไขปัญหา 2) ความเคารพสิทธิผู้อื่น คือ การไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การคำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่นที่จะเกิดจากการใช้สิทธิเสรีภาพของตน การยอมรับความแตกต่างหลากหลายของผู้คนในสังคม การเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเองทั้งในด้านวิถีชีวิต ความเชื่อและความคิด การไม่ใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากตน การมองคนในสังคมมีความเท่าเทียมกัน และทุกคนในสังคมล้วนเป็นเจ้าของประเทศ 3) ความรับผิดชอบต่อสังคม คือ การรับผิดชอบต่อ

ตนเองและพึ่งพาตนเองได้ ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจหรือระบบอุปถัมภ์ของผู้ใด ตลอดจนความตระหนักว่าการกระทำใด ๆ ของตนจะมีผลทั้งทางบวกและทางลบต่อสังคม

“คนที่มีคุณธรรม” โดยนัยสำคัญ คือ การมีคุณลักษณะของคนมีคุณธรรมพื้นฐานในระดับจิตใจที่จะแรงผลักดันจากภายในสู่การแสดงบทบาทของทหารที่เก่งและพลเมืองเป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม สรุปได้ 2 ประการ คือ 1) คุณธรรมที่เป็นสิ่งบังคับกฤษฎกรรมที่ก่อขึ้นในจิตใจไม่ให้เห็นแสดงออกทางพฤติกรรมผ่านบทบาทหน้าที่ของตน คือ หิริ โอตตัปปะ หรือ การละอายและเกรงกลัวต่อบาป ถือเป็นคุณธรรมประจำตัวขั้นต้นเท่านั้น ส่งผลเพียงการไม่สร้างความเดือดร้อนหรือความเสียหาย 2) คุณธรรมที่เป็นสิ่งผลักดันกฤษฎกรรมที่ก่อขึ้นในใจให้เห็นแสดงออกทางพฤติกรรมผ่านบทบาทหน้าที่ของตน คือ พรหมวิหาร 4 หรือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ถือเป็นคุณธรรมประจำตัวขั้นสูง ส่งผลสู่การสร้างสรรค์ การให้ การเสียสละ ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาในทุกระดับ

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นข้าราชการทหารซึ่งอยู่ในระบบการฝึกศึกษา และต้องทำหน้าที่ตามภารกิจของหน่วยเป็นห้วงเวลายาวนานเพียงพอในการพัฒนาและปลูกฝังคุณลักษณะทหารอาชีพดังกล่าวโดยไม่มีข้อจำกัดในด้านของระยะเวลา แต่สำหรับกลุ่มของทหารกองประจำการจะมีเวลาจำกัด พื้นฐานความรู้พื้นฐานจิตใจมีความแตกต่างกัน จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาและปลูกฝังคุณลักษณะทหารอาชีพให้แก่กลุ่มทหารกองประจำการภายใต้ทรัพยากรและระยะเวลาที่จำกัด เพื่อให้เกิดผลผลิตด้านทรัพยากรมนุษย์จากกองทัพออกสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ¹ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา).กรุงเทพฯ; 2561
- ² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560 : มาตรา 52
- ³ เอกสาร วปอ. หมายเลข 008, 2552 : หน้า 10
- ⁴ เอกสาร วปอ. หมายเลข 013, 2552 : หน้า 227-230
- ⁵ เรื่องเดียวกัน
- ⁶ พรบ.ระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ.2521, 2521 : มาตรา 4
- ⁷ อีรนนท์ นันทขว้าง.ความเป็นทหารอาชีพ. [เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2563] เข้าถึงจาก : <http://www.cavalrycenter.com/learningcenter/index.php/km2/7-2014-02-06-04-44-48>
- ⁸ Huntington, Samuel. The Soldier and the State: The Theory and Politics of Civil-Military Relations. New York: Belknap Press, 1957
- ⁹ บุญเยี่ยม สาริमान,พลโท.อาชีพทหารกับทหารอาชีพ. [เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2563] เข้าถึงจาก : <http://navytalky.blogspot.com/2010/05/blog-post.html>
- ¹⁰ สุปรีชา กมลาศน์,พลอากาศโท หม่อมหลวง. คุณธรรม จริยธรรม ทหารอาชีพ. [เข้าถึงเมื่อ 2 พฤษภาคม 2563] เข้าถึงจาก : <http://www.thaicadet.org/Ethics/military-ethics.txt>
- ¹¹ กรมยุทธศึกษาทหารบก. (2552). คู่มือราชการสนาม รส.6-22. กรุงเทพฯ: กองทัพบก.
- ¹² กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์. (2555). คุณลักษณะทหาร. นครนายก: โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.
- ¹³ Department of the Army. Command and leadership for the small unit leader(FM 22-100).North Carolina:1953
- ¹⁴ สูดาทพร ดีสม.ความหมายและความสำคัญของโลกาภิวัตน์. [เข้าถึงเมื่อ 25 พฤษภาคม 2563] เข้าถึงจาก:<https://sites.google.com/site/hawwadaporn/khwam-hmay-laea-khwam-sakhay-khxng-lokaphiwathn>

- 15 สัมฤทธิ์ จำนงค์. ภาพลักษณ์องค์กรและนวัตกรรมที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการ
ไพบรณีย์ด่วนพิเศษในประเทศ.กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยกรุงเทพ;2559
- 16 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย, 2555
- 17 เรื่องเดียวกัน
- 18 สถาบันพระปกเกล้า.เอกสารประกอบเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความเป็นพลเมืองและ
การเมืองภาคพลเมือง. 2559
- 19 ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน).การส่งเสริมคุณธรรม “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา”
สร้างคนดีสู่สังคม.พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพมหานคร:บริษัท พิมพ์ดี จำกัด;2561.
- 20 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.).ธรรมาภิบาลภาครัฐ สร้างชีวิตที่
ดีขึ้นแก่ประชาชน.[เข้าถึงเมื่อ 29 พฤษภาคม 2563] เข้าถึงจาก :
<https://www.opdc.go.th/content/viewbook/NTczMHx8MXx8dGhfERzemxn>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก ศราวุธ ไชยวิเศษ
วัน เดือน ปี เกิด	11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2523
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2546 ปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2546 ผู้ตรวจการณ์หน้า กองร้อยเครื่องยิงหนัก กรมทหารราบที่ 8
	พ.ศ. 2549 รองผู้บังคับกองร้อยกองบังคับการ กรมทหารราบที่ 8
	พ.ศ. 2550 ผู้ช่วยนายทหารฝ่ายยุทธการและการฝึก กองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 8
	พ.ศ. 2551 ผู้บังคับกองร้อยรถสายพาน กรมทหารราบที่ 8
	พ.ศ. 2552 ผู้บังคับกองร้อยกองบังคับการ กรมทหารราบที่ 8
	พ.ศ. 2553 ผู้บังคับกองร้อยลาดตระเวนและเฝ้าตรวจ กรมทหารราบที่ 8
	พ.ศ. 2555 นายทหารฝ่ายยุทธการและการฝึก กองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 8
	พ.ศ. 2556 ประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก
	พ.ศ. 2557 ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองยุทธการ ฝ่ายปฏิบัติการ กองทัพน้อยที่ 3
	พ.ศ. 2558 นายทหารยุทธการ กองทัพน้อยที่ 3
	พ.ศ. 2559 ผู้ช่วยหัวหน้ากองกำลังพล มณฑลทหารบกที่ 210
	พ.ศ. 2560 หัวหน้าแผนกวิเคราะห์โครงการ กองโครงการ สำนักบริหาร ทรัพยากร สำนักงานปลัดบัญชาทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2561 - ปัจจุบัน ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองโครงการ สำนักบริหารทรัพยากร
สำนักงานปลัดบัญชาทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย